

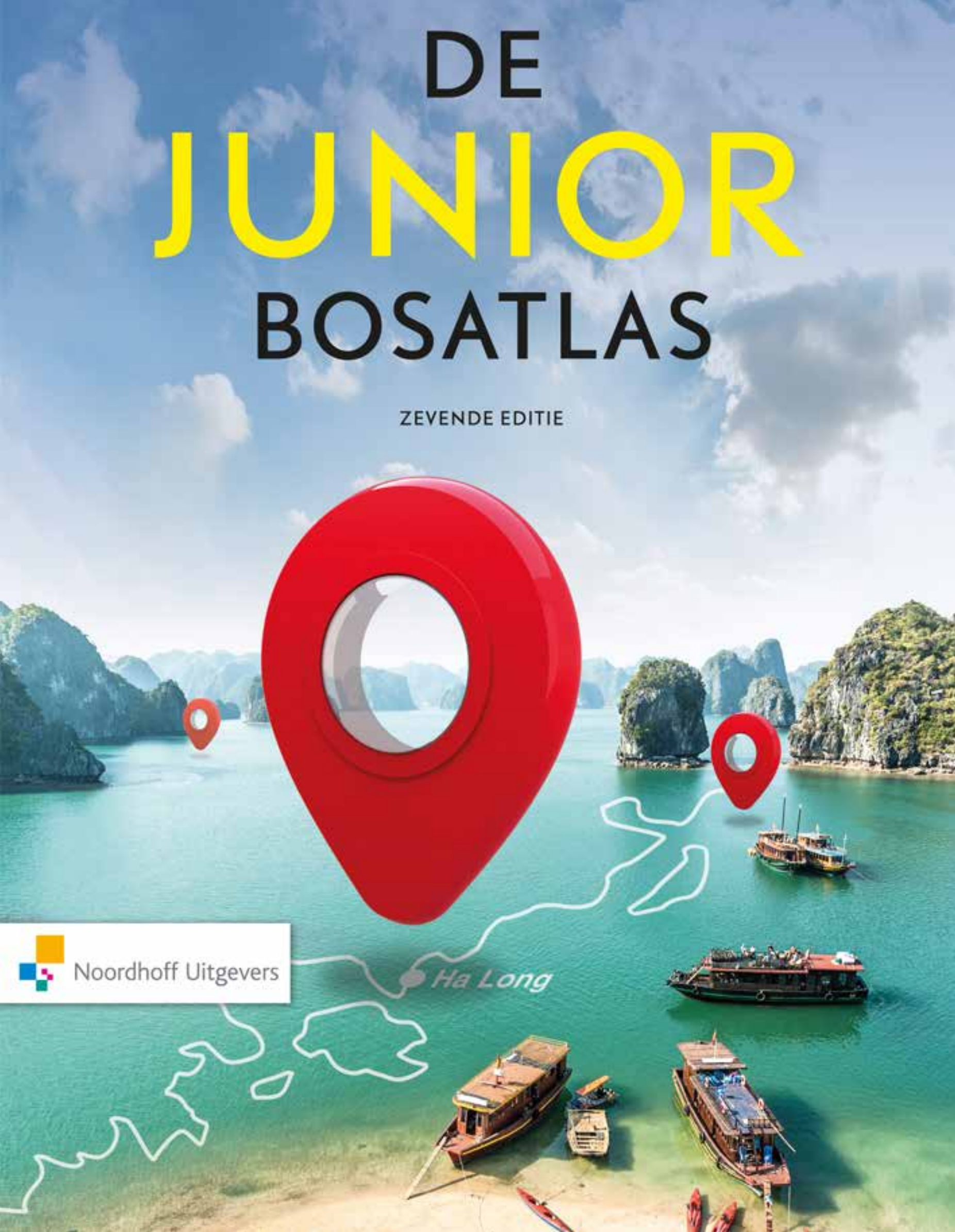
DE JUNIOR BOSATLAS

ZEVENDE EDITIE

Noordhoff Uitgevers

Ha Long

Inhoud

Voor in de atlas

- 4 **Werken met de atlas**
Hoe is de atlas opgebouwd?
Hoe leer je topografie?
Hoe vind je de juiste kaart?
Hoe vind je een kaartvak?
- 6 **Hoe ontstaat een kaart**
Van foto naar kaart
A Vooraanzicht
B Panoramafoto
C Schuine luchtfoto
D Loodrechte luchtfoto
E Fotokaart
F Kaart
- 7 **Hoe ontstaat een kaart**
Kaart en schaal
A Kaart op schaal 1 : 2000
B Kaart op schaal 1 : 10 000
C Kaart op schaal 1 : 50 000
D Kaart op schaal 1 : 250 000
E Kaart op schaal 1 : 1 000 000
F Kaart op schaal 1 : 5 000 000
- 8 **Hoe lees je een kaart**
Schaal en legenda

Achter in de atlas

- 142 **Register**
- 160 **Afkortingen en colofon**

Nederland

Topografie Top 100	
12	Nederland - streken en wateren
13	Nederland - provincies en hoofdsteden
14	Noord-Nederland
15	Midden- en Oost-Nederland
16	West-Nederland
17	Zuid-Nederland

18	Fryslân (Friesland) A Route van de Elfstedentocht
19	Groningen A Aardgasveld van Slochteren
20	Drenthe
21	Overijssel
22	Gelderland
23	Flevoland A De grote polders
24	Utrecht
25	Noord-Holland
26	Zuid-Holland A Randstad
27	Zeeland
28	Noord-Brabant
29	Limburg
30	Nederland - Bodemgebruik
32	Nederland - Landschappen
34	Nederland - Weer en klimaat A Temperatuur in de winter B IJsdagen C Temperatuur in de zomer D Zonneschijn

35	Nederland - Weer en klimaat E Neerslag F Sneeuw G Wind H Bliksem
36	Nederland - Hoog en laag
37	Nederland - Waterwegen
38	Nederland - Herkomst en gevaar van water A Stroomgebied van grote rivieren B Waterverdeling van Rijn en Maas C Nederland zonder dijken D Overstromingen
39	Nederland - Bescherming tegen water A Duinen en dijken B Landaanwinning C Deltawerken D Zuiderzeewerken

40	Nederland - Bevolking A Aantal inwoners B Bevolkingsdichtheid
41	Nederland - Werken A Akker- en tuinbouw B Veeteelt en visserij C Industrie en havens D Diensten
42	Nederland - Reizen met de trein A Drukke op het spoor B Spoorwegen
43	Nederland - Reizen met de auto en het vliegtuig A Vliegvelden B Autowegen

Europa

Topografie Top 100	
46	Europa
48	West-Europa
49	Noord-Europa
50	Midden-Europa
51	Oost-Europa
52	Zuid-Europa

54	Europa - Hoog en laag
56	Europa - Landen en steden
58	België en Luxemburg A In beeld B Talen en gewesten C Bodemgebruik D Bevolkingsdichtheid
60	Duitsland A In beeld B Deelstaten C 'Autobahnen' D Ruhrgebied
62	Frankrijk A In beeld B Bodemgebruik C Zonneschijn D TGV-lijnen
64	Verenigd Koninkrijk en Ierland A In beeld B Engeland, Groot-Brittannië en Verenigd Koninkrijk C Gemenebest van Naties
66	Noord-Europa A In beeld B Landen en talen C Bodemgebruik D Langste dag
68	Alpenlanden A In beeld B Talen C Verkeer D Stroomgebieden en gletsjers

70	Middellandse Zeegebied
72	Spanje en Portugal A In beeld B Regio's en talen C Bodemgebruik D Toerisme
74	Italië A In beeld B Aardbevingen en vulkanen C Romeinse Rijk
76	Zuidoost-Europa A In beeld B Volken C Landen in 1990 D Landen in 2013
78	Turkije en Cyprus A In beeld B Aardbevingen C Arm en rijk D Bevolking van Turkse afkomst
80	Midden- en Oost-Europa A In beeld B Bodemgebruik C Landen in 1930 D Landen in 1980
82	Rusland en buurlanden A In beeld B Volken C Sovjet-Unie in 1990 D Landen in 2013
84	Europa - Landschappen
86	Europa - Klimaat A Temperatuur in de winter B Temperatuur in de zomer C Droog en nat D Klimaat
87	Europa - Bevolking A Bevolkingsdichtheid B Levensomstandigheden C Godsdiensten D Buitenlanders
88	Europa - Samenwerking A Europese Unie B Euro

Wereld

Topografie Top 100	
92	De wereld
94	Azië
95	Afrika
96	Noord-Amerika
97	Zuid-Amerika

98	De wereld - Hoog en laag
100	De wereld - Landen en steden

Azië

102	Azië - Hoog en laag
103	Azië - Landen en steden
104	Midden-Oosten A Israël / Palestina B Godsdiensten C Aardolie
106	Zuid-Azië A In beeld B Landen C Talen D Godsdiensten E Droog en nat F Bevolkingsdichtheid
108	Zuidoost-Azië A In beeld B Bevolkingsdichtheid C Bodemgebruik D Koloniaal verleden
110	Oost-Azië
111	China A In beeld B Bevolkingsdichtheid C Bodemgebruik D Droog en nat

Oceanië

112	Oceanië - Hoog en laag
113	Oceanië - Landen en steden

Afrika

114	Afrika - Hoog en laag
115	Afrika - Landen en steden
116	Afrika A In beeld B Rijkdom uit de bodem C Landschappen D Bodemgebruik E Koloniaal verleden F Bevolkingsdichtheid G Waterkracht H Talen
118	Marokko A In beeld B Bodemgebruik C Droog en nat D Bevolking van Marokkaanse afkomst

Noord-Amerika

120	Noord-Amerika - Hoog en laag
121	Noord-Amerika - Landen en steden
122	Verenigde Staten A In beeld B Staten C Bevolkingsdichtheid D Indianenreservaten
124	Caribisch gebied
125	Caribisch Nederland A Sint Maarten B Sint Eustatius C Saba D Bonaire E Curaçao F Aruba

Zuid-Amerika

126	Zuid-Amerika - Hoog en laag
127	Zuid-Amerika - Landen en steden
128	Zuid-Amerika A In beeld B Talen C Bodemgebruik D Bevolkingsdichtheid

129	Suriname
130	Poolgebieden A Noordpoolgebied B Zuidpoolgebied
131	Tijdzones
132	De wereld - Landschap en klimaat A Landschappen B Klimaat C Temperatuur en neerslag in januari D Temperatuur en neerslag in juli
134	De wereld - Aardplaten en aardbevingen A Aardplaten B Aardbevingen en vulkanen
135	De wereld - Fauna en voedsel A Fauna B Voedsel
136	De wereld - Bevolking A Bevolkingsdichtheid B Levensverwachting
137	De wereld - Welvaart C Arm en rijk D McDonald's-restaurants
138	De wereld - Cultuur en politiek A Talen B Godsdiensten C Cultuurzones D Vrijheid
140	De aarde en het zonnestelsel A Zonnestelsel: banen van de buitenplaneten B Zonnestelsel: banen van de binnenplaneten C Zonnestelsel: grootte van de planeten D Maansverduistering E Zonsverduistering F Schijngestalten van de maan G Ontstaan van de seizoenen

Nederland

Het grootste stadion

De *Johan Cruijff ArenA* in Amsterdam is met 54.033 zitplaatsen het grootste stadion van Nederland. Tot 2018 heette het thuisstadion van Ajax *Amsterdam ArenA*.

Het laagste punt

In de *Zuidplaspolder* tussen Rotterdam en Gouda ligt het laagste punt van Nederland: 6,8 meter onder zeeniveau.

De langste tunnel

De *Westerscheldetunnel* is de langste tunnel van Nederland. Deze is 6600 meter lang. Voor de opening in 2003 had Zeeuws-Vlaanderen geen directe wegverbinding met de rest van het land. Je moest toen of via België rijden of met de boot.

Het grootste natuurgebied

Grote delen van de *Waddenzee* vallen bij eb droog. Zeehonden rusten dan uit op de zandbanken. De Waddenzee strekt zich uit tot aan Denemarken en is daarmee het grootste natuurgebied van West-Europa.

Het drukste kanaal

Het *Amsterdam-Rijnkanaal* is het drukste kanaal ter wereld. Hier zie je de kruising met de Lek (van rechtboven naar linksonder). Per jaar varen er zo'n 100.000 schepen over.

Het grootste attractiepark

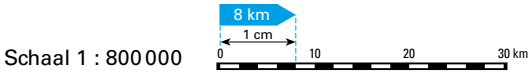
In het Brabantse Kaatsheuvel ligt de *Efteling*. Het is met ongeveer 5,2 miljoen bezoekers het bestbezochte attractiepark van Nederland en op drie na van Europa.

Het hoogste punt

De *Vaalseberg* is met 322 meter de hoogste berg van Nederland. Het drielandenpunt met Duitsland en België ligt niet precies op de top, maar 44 meter naar het zuiden.

Satellietbeeld Nederland

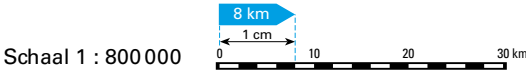
Noord-Nederland

zwart Cito 100-topo
grijs Plus-topo

Provincies	Hoofdsteden	Steden	Water	Gebieden
Drenthe	Assen	Delfzijl	Afsluitdijk	Ameland
Fryslân (Friesland)	Groningen	Drachten	IJsselmeer	Schiermonnikoog
Groningen	Leeuwarden	Emmen	Waddenzee	Terschelling
		Heerenveen		Vlieland
		Hoogeveen		
		Meppel		
		Sneek		
		Veendam		

Midden- en Oost-Nederland

zwart Cito 100-topo
grijs Plus-topo

Provincies	Hoofdsteden	Steden	Water	Gebieden
Flevoland	Arnhem	Doetinchem	Amsterdam-Rijnkanaal	Twente
Gelderland	Lelystad	Emmeloord	IJssel	Veluwe
Overijssel	Zwolle	Enschede	IJsselmeer	
		Hengelo	Lek	
		Kampen	Maas	
		Nijmegen	Markermeer	
		Wageningen	Neder-Rijn	
		Zutphen	Waal	

A. Duinlandschap

B. Laagveenlandschap

C. Rivierkleinlandschap

- Laag Nederland
- Zeekleilandschap
 - Rivierkleinlandschap
 - Laagveenlandschap
- Hoog Nederland
- Duinlandschap
 - Zandlandschap
 - Hoogveenlandschap
 - Afgegraven hoogveenlandschap
 - Heuvellandschap

D. Zeekleilandschap

E. Zandlandschap

F. Heuvellandschap

- Duinlandschap
- Zeekleilandschap
- Laagveenlandschap
- Rivierkleinlandschap
- Afgegraven hoogveenlandschap
- Hoogveenlandschap
- Zandlandschap
- Heuvellandschap

Europa

Het grootste stadion

Het grootste voetbalstadion van Europa is *Camp Nou* in Barcelona. In totaal passen er 98 772 toeschouwers in het thuisstadion van FC Barcelona en het Catalaanse voetbalelftal.

Het kleinste land

Het kleinste land ter wereld is *Vaticaanstad*: 0,44 km². Dat is ongeveer even groot als 60 voetbalvelden. Het minilandje ligt midden in de Italiaanse hoofdstad Rome.

De snelste trein

De Franse *TGV* (Train à Grande Vitesse - hogesnelheidstrein) vestigde tijdens een proefrit in 2007 een nieuw Europees snelheidsrecord: 574,8 kilometer per uur.

De hoogste berg

De hoogste berg van Europa is de *Elbrus* met een hoogte van 5642 meter. De berg ligt in de Kaukasus, het gebergte op de grens tussen Europa en Azië.

Stad in twee werelddelen

De grootste stad van Turkije, *Istanbul*, ligt in twee werelddelen. Het historische centrum en het grootste deel van de stad liggen in Europa. Het andere deel ligt in Azië, aan de andere kant van de Bosporus. In totaal wonen er 14 miljoen mensen.

West-Europa

Schaal 1 : 10 000 000

Landen
België
Duitsland
Frankrijk
Ierland
Luxemburg
Nederland
Verenigd Koninkrijk

Hoofdsteden
Amsterdam
Berlijn
Brussel
Dublin
Londen
Luxemburg
Parijs

Steden
Antwerpen

Bordeaux
Glasgow
Hamburg
Keulen
Liverpool
Lyon
München
Marseille

Water
Atlantische Oceaan

Het Kanaal
Maas
Middellandse Zee
Noordzee
Oostzee
Rhône
Rijn
Schelde
Seine
Theems

Gebergten
Alpen
Ardennen
Pyreneeën

Gebieden
Engeland
Ruhrgebied
Schotland
Vlaanderen
Wallonië

Noord-Europa

Schaal 1 : 10 000 000

Landen
Denemarken
Estland
Finland
IJsland
Letland
Litouwen
Noorwegen
Rusland
Zweden

Hoofdsteden
Helsinki
Kopenhagen
Oslo
Stockholm

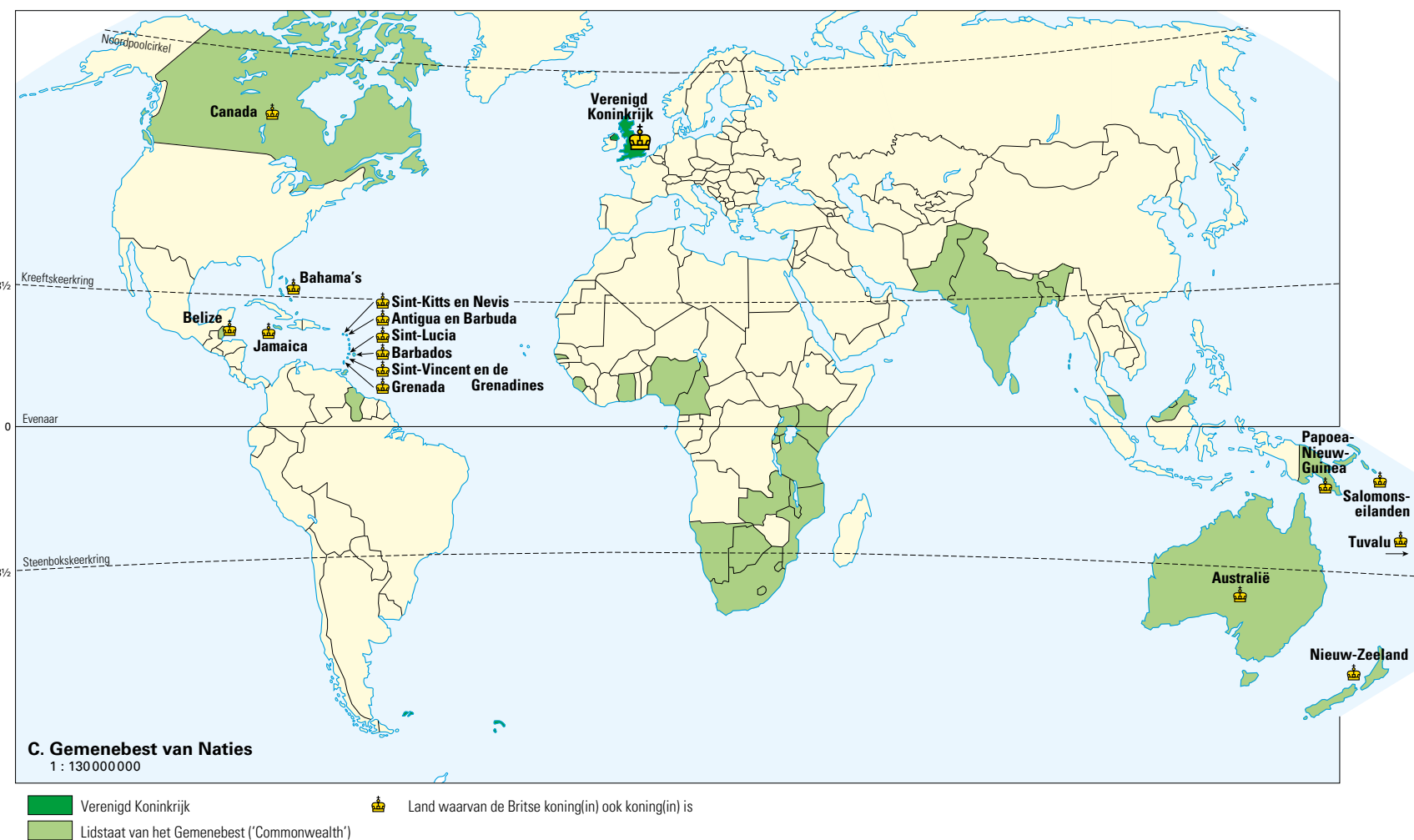
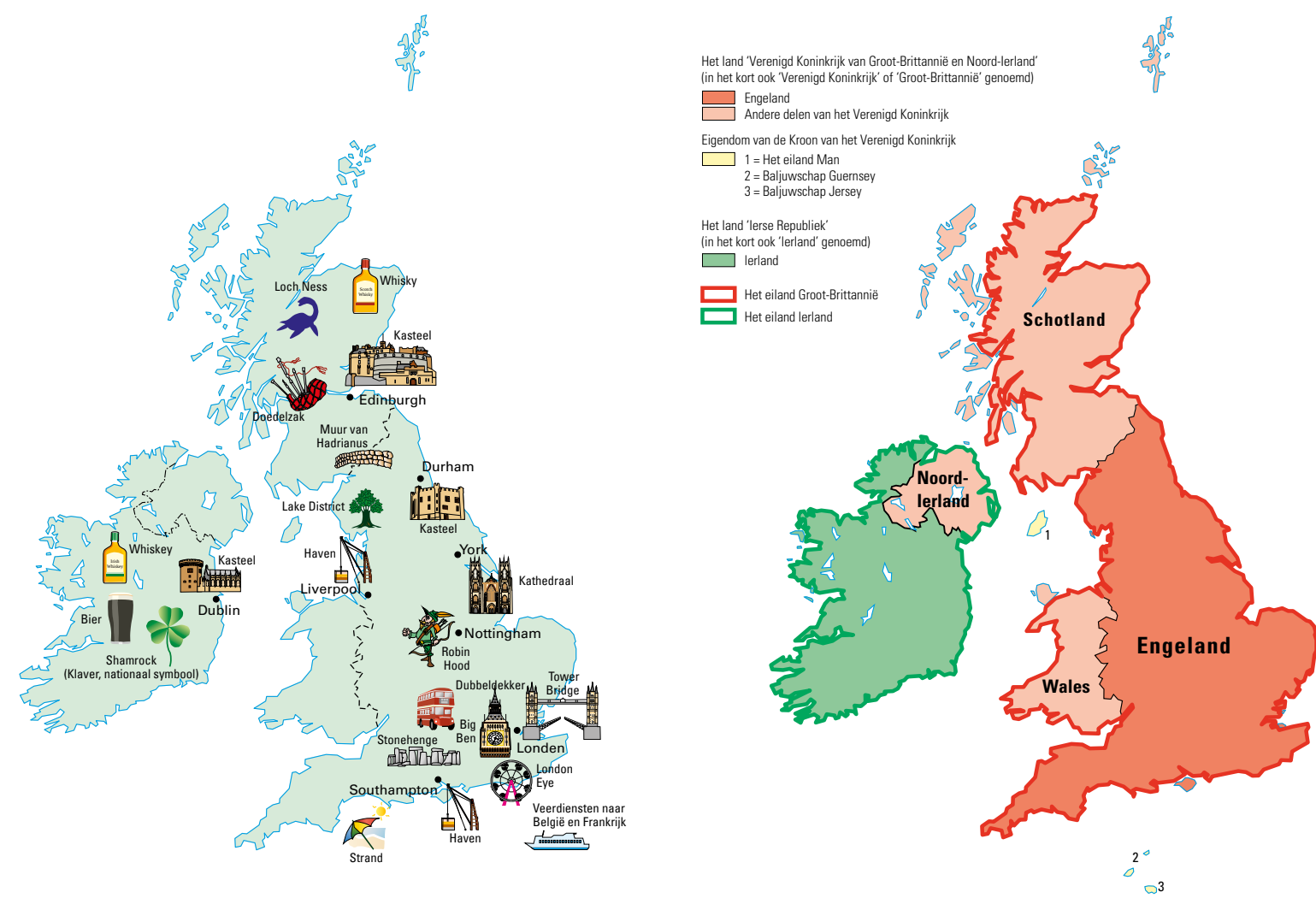
Steden
Sint-Petersburg

Water
Atlantische Oceaan
Noordelijke IJszee
Noordzee
Oostzee

Gebieden
Scandinavië

B. Engeland, Groot-Brittannië en Verenigd Koninkrijk

Europese Unie

Lidstaten
(met jaar van toetreding)

België
1957

Bulgarije
2007

Cyprus
2004

Denemarken
1973

Duitsland
1957
(Oost-Duitsland 1990)

Estland
2004

Finland
1995

Frankrijk
1957

Griekenland
1981

Hongarije
2004

Ierland
1973

Italië
1957

Kroatië
2013

Letland
2004

Litouwen
2004

Luxemburg
1957

Malta
2004

Nederland
1957

Oostenrijk
1995

Polen
2004

Portugal
1986

Roemenië
2007

Slovenië
2004

Slowakije
2004

Spanje
1986

Tsjechië
2004

Verenigd Koninkrijk
1973 (tot 2019)

Zweden
1995

Landen van de Europese Unie met de euro (met jaar van invoering)

België
2002

Cyprus
2008

Duitsland
2002

Estland
2011

Finland
2002

Frankrijk
2002

Griekenland
2002

Ierland
2002

Italië
2002

Letland
2014

Litouwen
2015

Luxemburg
2002

Malta
2008

Nederland
2002

Oostenrijk
2002

Portugal
2002

Spanje
2002

Slovenië
2007

Slowakije
2009

Andorra
2002 (eigen munten
sinds 2014)

Monaco
2002

San Marino
2002

Vaticaanstad
2002

Kosovo
2002

Montenegro
2002

De wereld

De bekendste watervallen

Op de grens tussen Canada en de Verenigde Staten liggen de *Niagarawatervallen*. Het zijn niet de hoogste, maar toch wel zo'n beetje de bekendste watervallen van de wereld.

De gevaarlijkste weg

De *Yungasweg* van La Paz naar Corioco in Bolivia is uitgeroepen tot 's werelds gevaarlijkste weg. Jaarlijks komen er door ongevallen 200 tot 300 mensen om het leven.

De grootste gebouwen

De *piramiden van Giza* zijn de grootste gebouwen die nog bestaan uit de oudheid. Ze zijn ongeveer 4500 jaar oud. Inmiddels is de Egyptische hoofdstad Cairo tot aan de voet van de piramiden gegroeid.

Het hoogste gebouw

Sinds 2008 is de *Burj Khalifa* in Dubai (Verenigde Arabische Emiraten) het hoogste gebouw ter wereld: 828 meter hoog.

Het grootste koraalrif

Het *Groot Barrièrerif* voor de kust van Australië is het grootste koraalrif ter wereld. Over een lengte van ongeveer 2600 kilometer strekken zich meer dan 3800 riffen en eilanden uit.

De koudste plek

In het Siberische *Oymyakon* werd op 6 februari 1933 de laagste temperatuur ooit gemeten (buiten Antarctica): -67,8 °C.

Noord-Amerika

Schaal 1 : 40 000 000

400 km

1 cm

0

500

1000

1500 km

Landen	Steden	Water	Gebergten	Gebieden
Canada	Chicago	Atlantische Oceaan	Rocky Mountains	Alaska
Mexico	Los Angeles	Caribische Zee		California
Verenigde Staten	Montréal	Grote of Stille Oceaan		Groenland
	New York	Mississippi		
		Noordelijke IJzee		
		Panamakanaal		
Hoofdsteden				
Mexico-Stad				
Washington				

Zuid-Amerika

Schaal 1 : 35 000 000

350 km

1 cm

0

200

400

600

800

1000 km

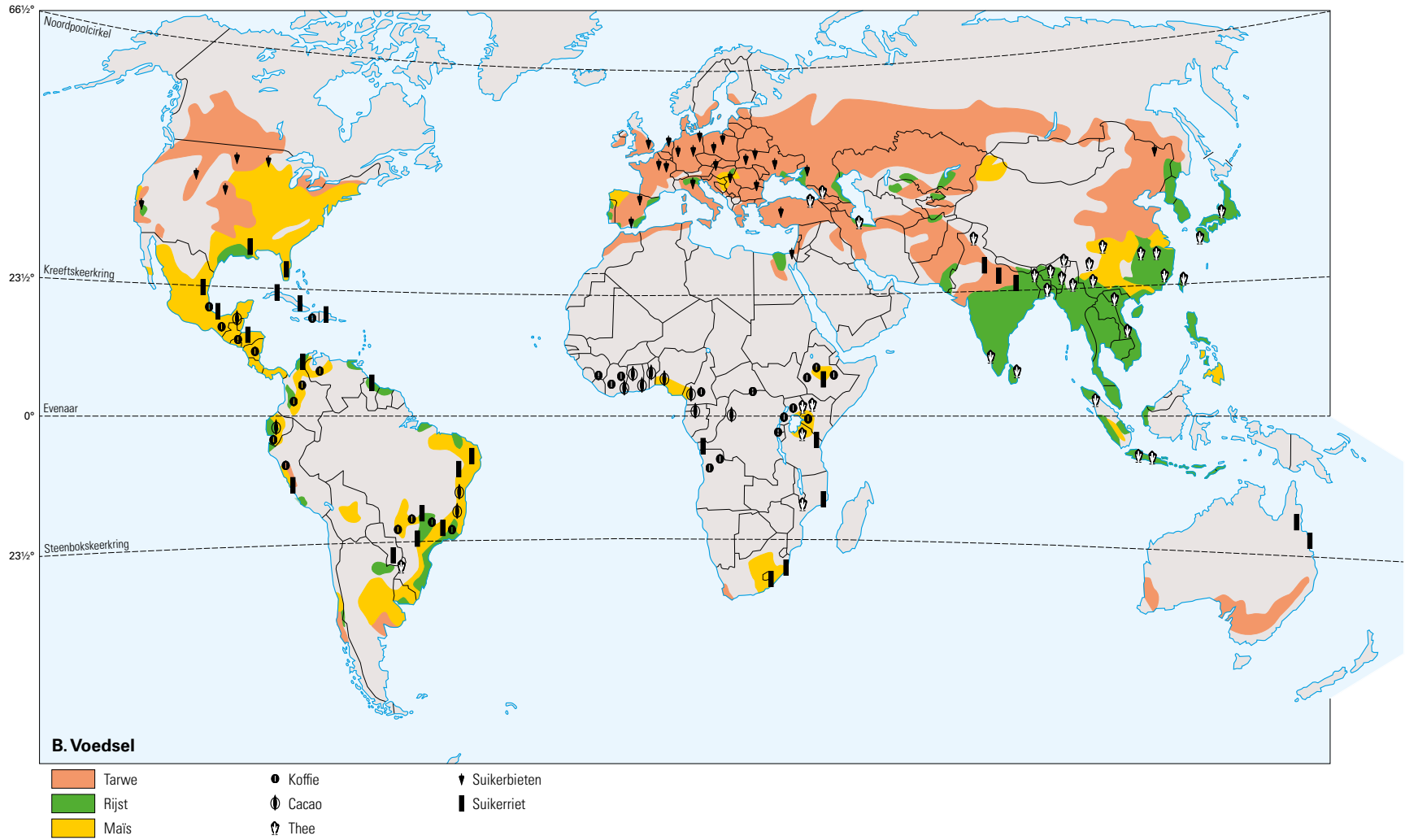
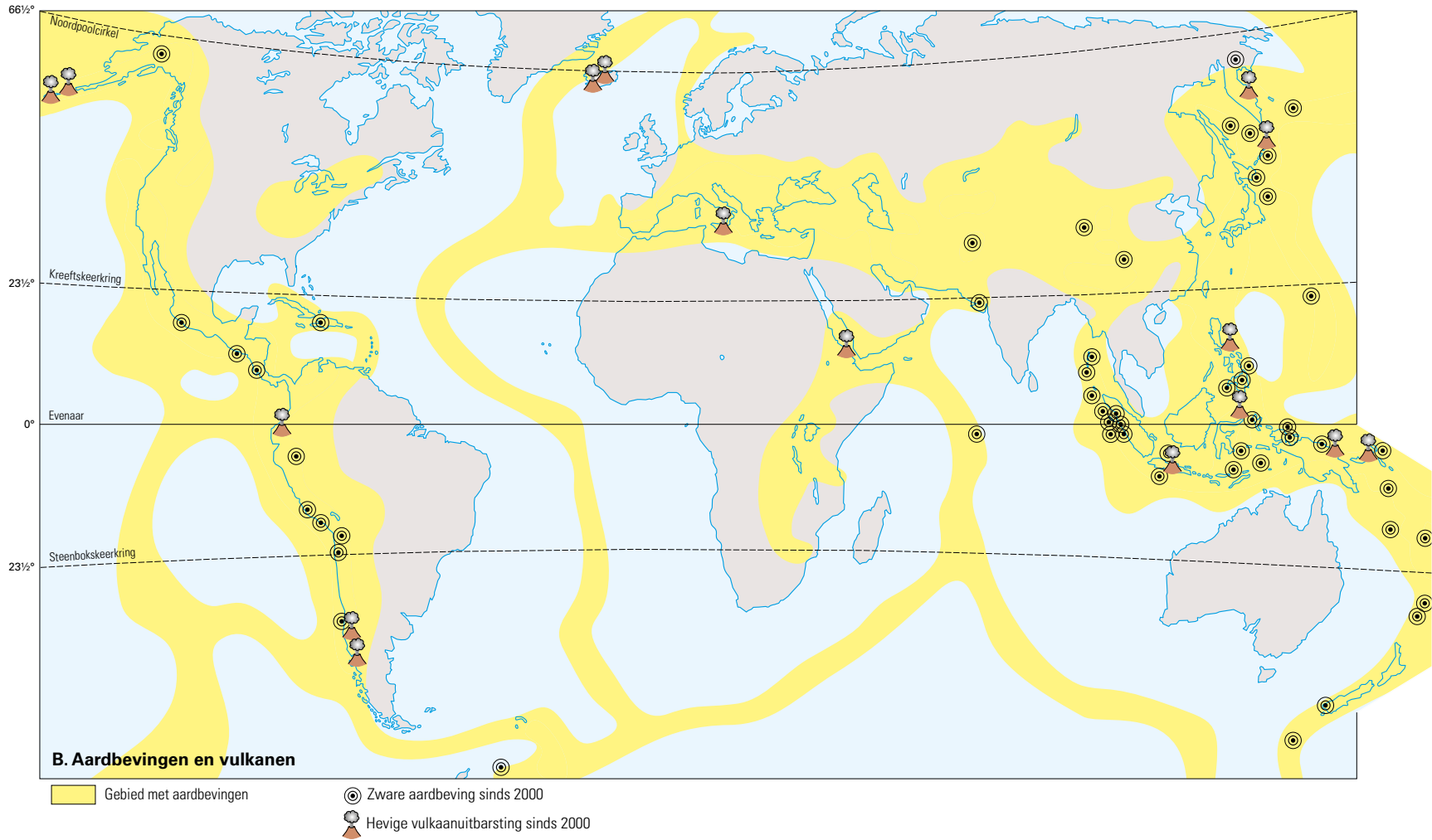
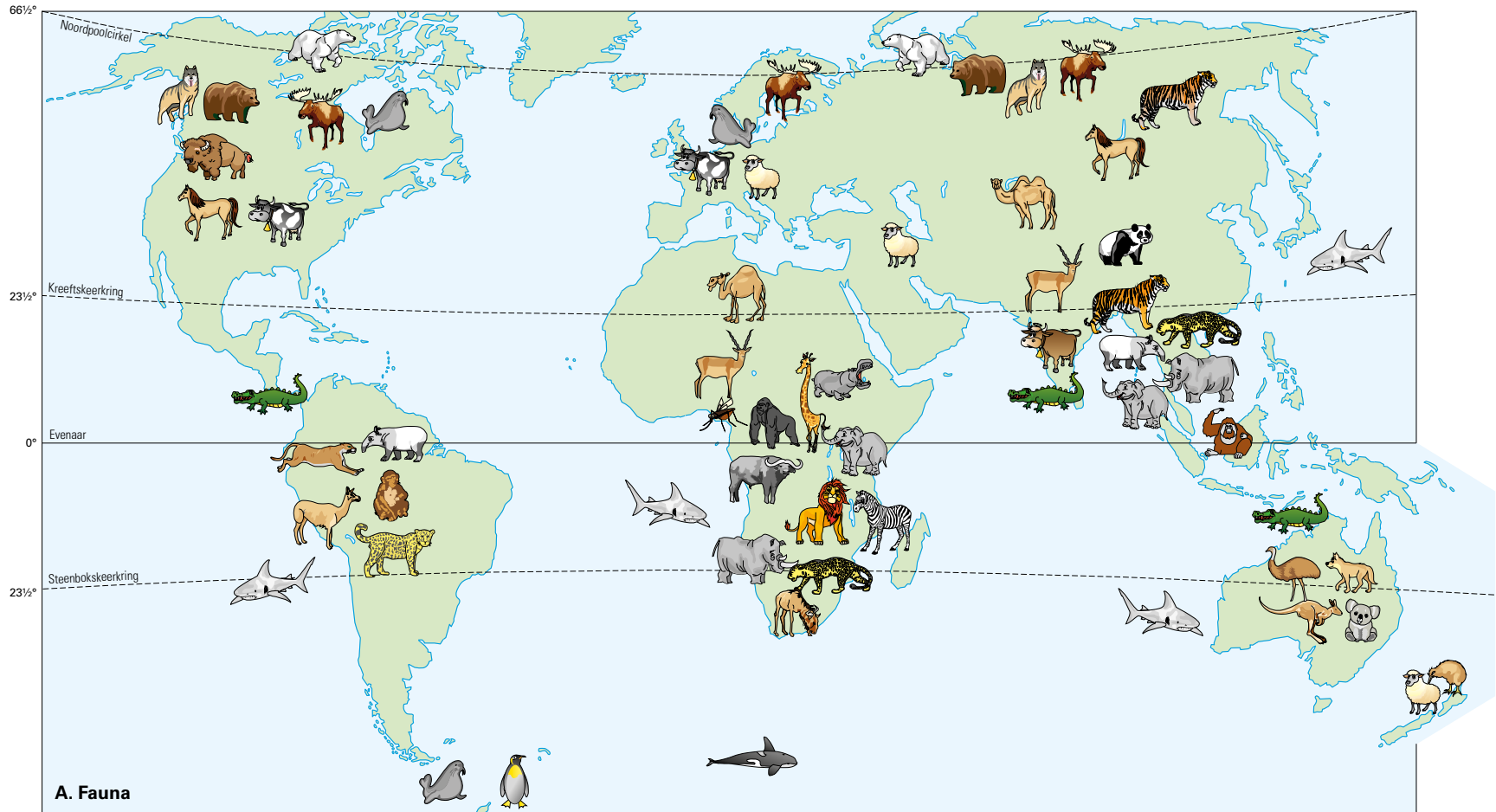
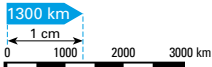
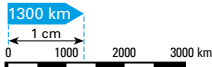
Landen	Hoofdsteden	Water	Gebergten	Gebieden
Argentinië	Brasília	Amazone	Andesgebergte	Curaçao
Brazilië	Buenos Aires	Atlantische Oceaan		
Chili	Paramaribo	Caribische Zee		
Colombia	Santiago	Grote of Stille Oceaan		
Peru				
Suriname				
Venezuela				
	Steden			
	Rio de Janeiro			

Afrika Hoog en laag

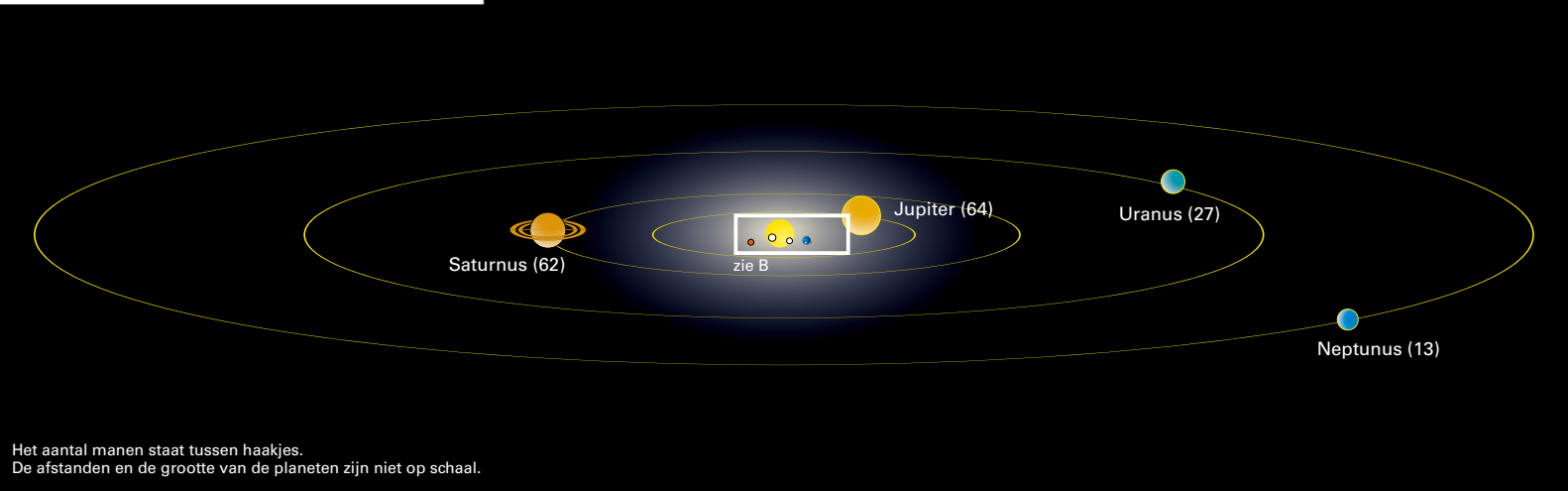

Afrika Landen en steden

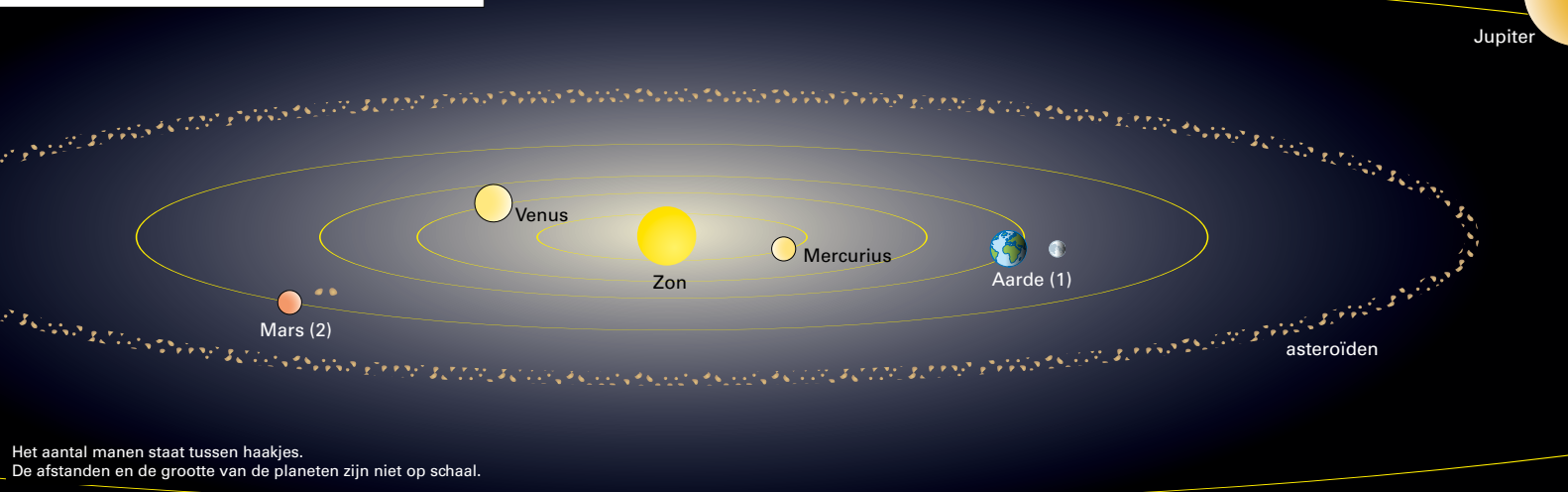

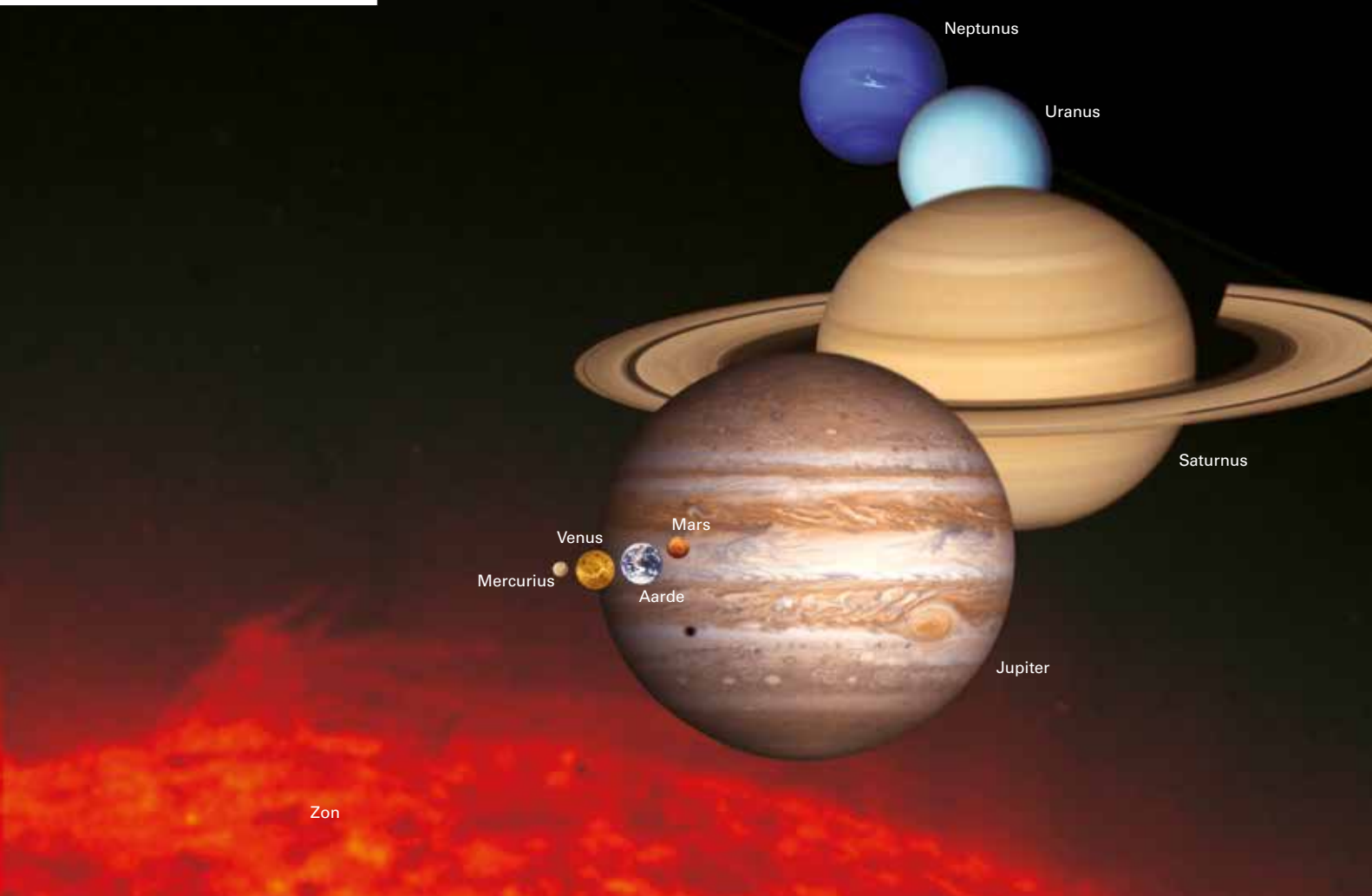
A. Zonnestelsel: banen van de buitenplaneten

B. Zonnestelsel: banen van de binnenplaneten

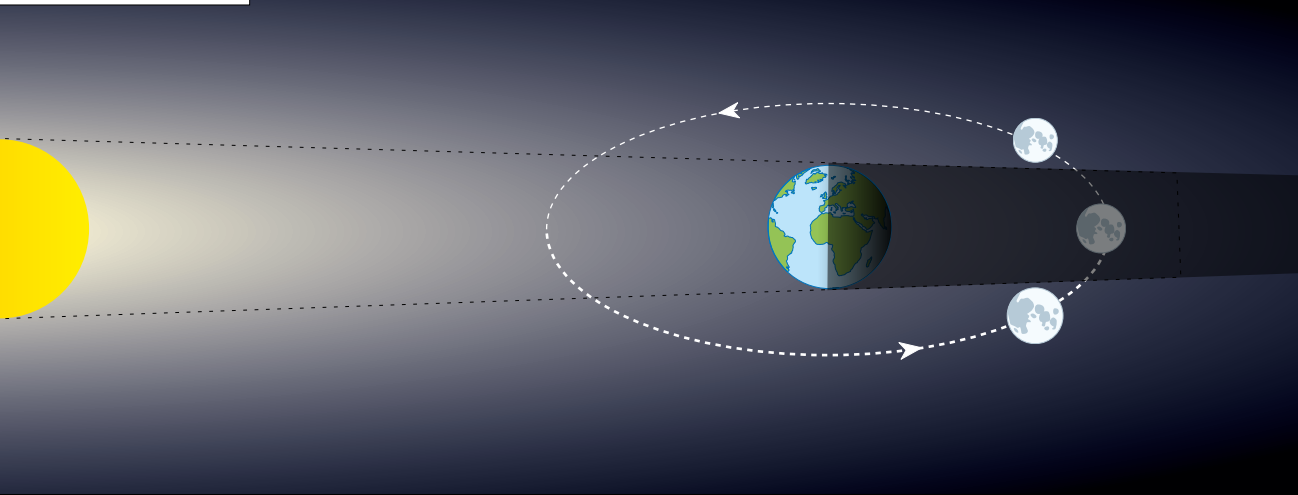
C. Zonnestelsel: grootte van de planeten

Bron: NASA (Neptunus, Saturnus, Uranus); NASA/ESA (Zon); NASA/JPL/University of Arizona (Jupiter); Lunar and Planetary Institute (binnenplaneten)

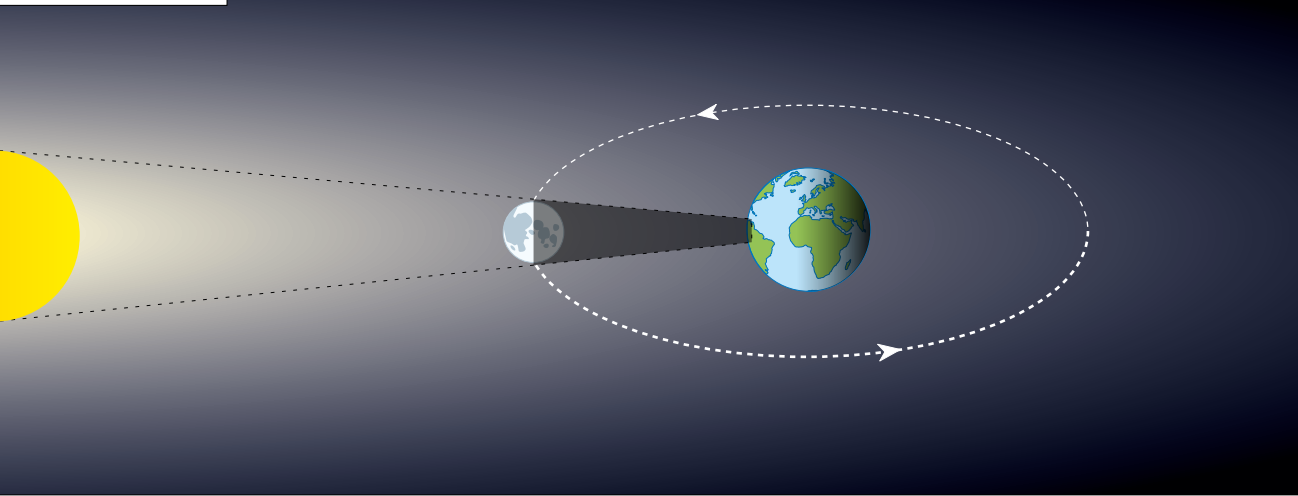
© Noordhoff Uitgevers

D. Maansverduistering

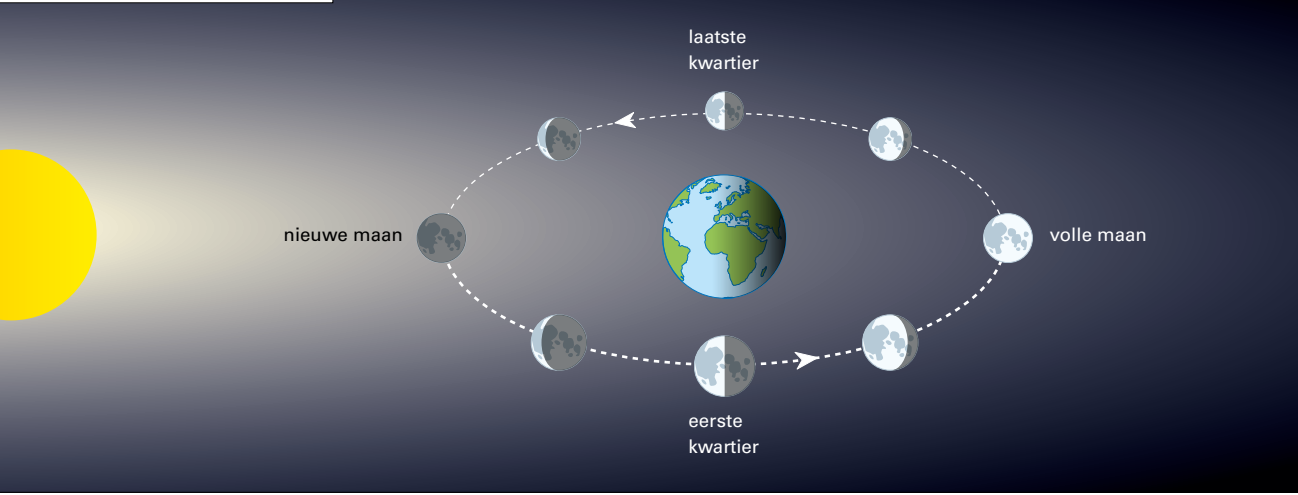
De maan draait in een baan om de aarde. Als de maan door de schaduw van de aarde gaat, is hij vanaf de aarde niet te zien. Dit noemen we een **maansverduistering**. Per jaar komen twee tot drie maansverduisteringen voor.

E. Zonsverduistering

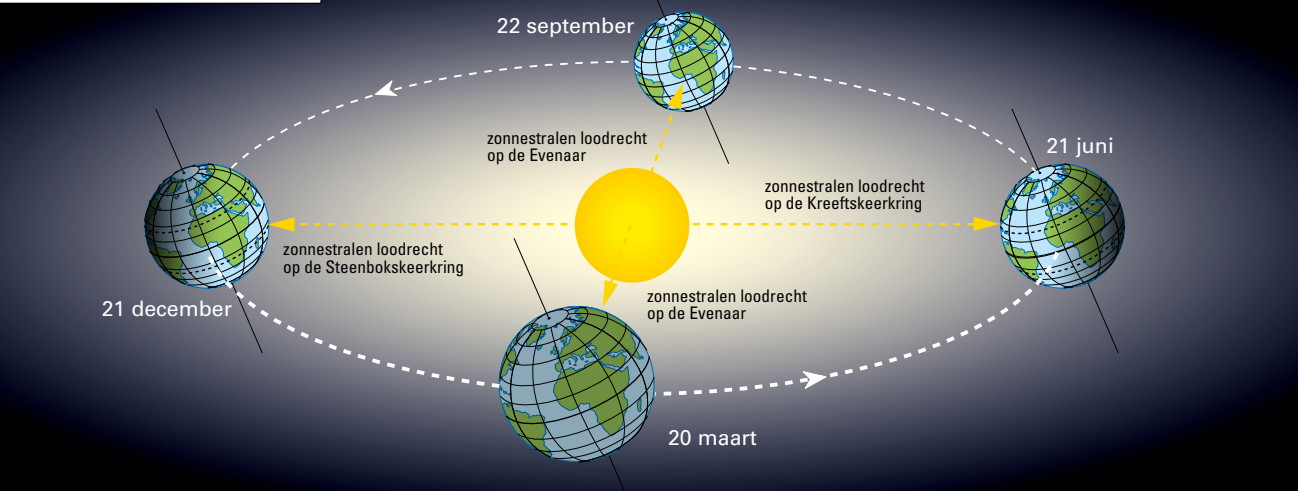
De maan draait in een baan om de aarde. Als de maan tussen de aarde en de zon in staat, kun je vanaf een plek op aarde de zon niet meer zien. Dat noemen we een **zonsverduistering**. Per jaar komen gemiddeld twee tot vier zonsverduisteringen voor.

F. Schijngestalten van de maan

De maan draait in een baan om de aarde. Als de maan tussen de aarde en de zon staat, zie je de kant van de maan waar de zon niet op schijnt. Dat is **nieuwe maan**. Als de maan opzij van de aarde staat, zie je de helft waar de zon op schijnt; dat noemen we **halve maan**. Als de maan achter de aarde staat, zie je hem helemaal; dan is het **volle maan**.

G. Ontstaan van de seizoenen

De aarde draait in een baan om de zon. De aarde staat een beetje scheef. Op 21 juni staat de bovenkant (het noorden) van de aarde het meest naar de zon toe gericht. Het meeste zonlicht komt op de noordkant van de aarde. Het is dan zomer op het noordelijk halfrond. Op 21 december gebeurt het omgekeerde: er komt weinig zonlicht op het noordelijk halfrond. Dan is het op het noordelijk halfrond winter en op het zuidelijk halfrond zomer.

© Noordhoff Uitgevers